

**Додаток № 8 до РЕГЛАМЕНТУ
ОБСЛУГОВУВАННЯ КЛІЄНТІВ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФІНАНСОВИХ
ІНСТРУМЕНТІВ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВАДАЛЬНІСТЮ «ФРІДОМ ФІНАНС
УКРАЇНА»**

**Декларація (повідомлення) про фактори ризиків,
що пов'язані зі здійсненням операцій на фондовому ринку
та про загальний характер та/або джерела потенційного конфлікту інтересів**

Цією Декларацією **ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВАДАЛЬНІСТЮ «ФРІДОМ ФІНАНС УКРАЇНА»** (далі по тексті – **Брокер**) інформує Клієнта про фактори ризиків, що пов'язані зі здійсненням операцій на фондовому ринку. Під факторами ризиків у даному випадку розуміються обставини, які можуть призвести до часткової або повної втрати грошових коштів клієнта, у тому числі за рахунок зниження вартості цінних паперів та/або інших фінансових інструментів.

До фінансових ризиків, що пов'язані зі здійсненням операцій на фондовому ринку, зокрема, відносяться:

• **ринковий ризик** - це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через несприятливі коливання вартості цінних паперів та товарів і курсів іноземних валют. Цей ризик впливає з маркетингів, дилінгу, прийняття позицій з боргових та пайових цінних паперів, валют, товарів та похідних фінансових інструментів (деривативів). До ринкових ризиків відносяться:

ціновий ризик - наявний або потенційний ризик повної або часткової втрати грошових коштів, цінних паперів та/або інших фінансових інструментів через зміну вартості фінансового інструмента внаслідок коливання ринкових цін;

валютний ризик - наявний або потенційний ризик повної або часткової втрати грошових коштів, цінних паперів та/або інших фінансових інструментів через зміну вартості фінансового інструмента внаслідок зміни курсу однієї іноземної валюти стосовно іншої, у тому числі національної валюти, а також цін на банківські метали;

процентний ризик (ризик зміни процентної ставки) - наявний або потенційний ризик повної або часткової втрати грошових коштів, цінних паперів та/або інших фінансових інструментів через зміну вартості фінансового інструмента внаслідок несприятливих змін ринкових відсоткових ставок.

• **кредитний ризик** - наявний або потенційний ризик негативної зміни вартості активів (портфеля активів) Клієнта внаслідок неспроможності емітентів (контрагентів) виконувати свої зобов'язання, зокрема, з виплати відсотків та основної суми боргу у відповідності до строків та умов фінансової угоди (проспекту емісії/умов випуску, у тому числі параметрів боргового інструменту зазначених на ньому). Аналізуючи кредитний ризик емітента (контрагента), необхідно оцінити імовірність дефолту емітента (контрагента); суму, що піддається ризику; величину можливих втрат при настанні несприятливої події. Кредитний ризик щодо державних цінних паперів також передбачає ризик держави, який виникає через особливості економіки, соціального ладу та політичного устрою держави позичальника.

• **ризик ліквідності** - наявний або потенційний ризик негативної зміни вартості активів (портфеля активів) Клієнта через неможливість купівлі або продажу активів у визначеній кількості за середньоринковою ціною за короткий термін. До ризиків ліквідності відносяться:

ризик ринкової ліквідності - наявний або потенційний ризик повної або часткової втрати активів через неможливість купівлі або продажу активів у потрібній кількості за достатньо короткий період часу в силу погіршення ринкової кон'юнктури;

ризик балансової ліквідності - наявний або потенційний ризик виникнення дефіциту грошових коштів або інших високоліквідних активів для виконання зобов'язань перед інвесторами/контрагентами.

Здійснення операцій на строковому ринку та операцій з маржинальної торгівлі пов'язане з підвищеним рівнем фінансових ризиків, що зумовлено такими особливостями:

• у випадку, якщо на фондовому ринку чи на строковому ринку виникла ситуація, яка є несприятливою для маржинальної позиції Клієнта або позиції Клієнта на строковому ринку, існує імовірність втрати у короткий термін значної частини активів, що використовуються як забезпечення для договорів в рамках операцій з маржинальної торгівлі або як гарантійне забезпечення на строковому ринку;

• за умов несприятливого для Клієнта коливання цін на цінні папери для підтримки відкритих маржинальних позицій Брокер може вимагати доведення у короткий термін додаткових грошових коштів або цінних паперів в розмірі, який необхідний для підтримки відкритих позицій (це може бути значна сума). Якщо Клієнт не зможе внести необхідні грошові кошти або цінні папери у встановлений термін, такі позиції можуть бути закриті зі збитком для Клієнта. У такому випадку всі витрати має прийняти на себе Клієнт;

• внаслідок умов, які виникають на ринку, може виникнути ситуація, яка унеможливує закриття відкритої позиції Клієнта. Це можливо, наприклад, якщо при швидкій зміні цін торги на фондовій біржі призупинені або обмежені;

• неплатоспроможність Брокера (недостатність суми гарантійного забезпечення) може спричинити закриття позиції Клієнта;

• стоп-замовлення, яке спрямоване на обмеження збитків, необов'язково обмежить втрати Клієнта до рівня, який припускав Клієнт, оскільки імовірна ситуація, коли виконати таке замовлення за вказаною ціною неможливо.

До нефінансових ризиків, що пов'язані зі здійсненням операцій на фондовому ринку України, зокрема, відносяться:

- юридичний ризик - наявний або потенційний ризик, який виникає через порушення або недотримання вимог законів, нормативно-правових актів, угод, прийнятої практики або етичних норм, а також через можливість двозначного їх тлумачення;

- правовий ризик - наявність або потенційний ризик повної або часткової втрати активів внаслідок запровадження несприятливих для Клієнта законодавчих змін, у тому числі до податкового законодавства, або внаслідок відсутності регуляторних нормативно-правових актів щодо фондового ринку або окремих його секторів;

- операційно-технологічний ризик - потенційний ризик, що виникає через недоліки корпоративного управління, системи внутрішнього контролю або неадекватність інформаційних технологій і процесів оброблення інформації з точки зору керованості, універсальності, надійності, контрольованості і безперервності роботи.

Крім того, при здійсненні операцій на фондовому ринку існують **технічні ризики**, що можуть бути пов'язані з виникненням проблем у роботі інформаційних, комунікаційних, електронних та інших систем, а також з порушенням рекомендацій з використання прав доступу до торгової платформи (логіну та паролю). Клієнт приймає на себе ризики фінансових втрат, що можуть виникнути внаслідок збоїв в апаратних засобах, програмному забезпеченні та внаслідок неякісного зв'язку зі сторони Клієнта та/або третіх осіб щодо яких ТОВ «ФРІДОМ ФІНАНС УКРАЇНА» не має можливості контролю (розрахункові банки, біржі, депозитарні установи, депозитарії, тощо).

Звертаємо увагу Клієнта на те, що на ринку цінних паперів існують також ризики, що не пов'язані прямо з діями Клієнта та конкретним фінансовим інструментом - **системні ризики**, які відображають здатність фінансового ринку як системи або окремих його складових (ринок цінних паперів, депозитарна система, система клірингу та розрахунків тощо) виконувати свої функції. Такі ризики не можуть бути диверсифіковані.

Приведений у цій Декларації перелік можливих ризиків при здійсненні операцій на фондовому ринку не є вичерпним.

При здійсненні професійної діяльності на фондовому ринку - діяльності з торгівлі цінними паперами в інтересах Клієнта потенційно може виникнути конфлікт інтересів (*наявність у особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої службові чи представницькі повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість прийняття нею рішень, або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень*) з одного боку Брокера, а саме його фахівців, посадових осіб, власників та/або пов'язаних з ними осіб та з іншого боку інтересів Клієнта, якщо дії або бездіяльність Брокера можуть призвести до несприятливих наслідків для Клієнта. У випадку коли Брокер діє одночасно в інтересах двох або більше клієнтів також потенційно може виникнути конфлікт інтересів таких клієнтів, якщо виконання доручень одного клієнта може нанести шкоду майновим або немайновим інтересам іншого (інших) клієнтів.

До джерел потенційного конфлікту інтересів можна віднести наступні:

- здійснення Брокером одночасно операцій в інтересах Клієнта та у власних інтересах або в інтересах різних клієнтів з ідентичними ЦП або іншими фінансовими інструментами;

- надання фінансових послуг або здійснення дилерських операцій з *пов'язаною особою*¹ Брокера;

- виконання торговцем доручень клієнта з купівлі, продажу або міни таких самих цінних паперів, які знаходяться у власності торговця цінними паперами або його пов'язаних осіб.

Для запобігання виникненню конфлікту інтересів Брокер відповідно до законодавства та внутрішніх документів вживає таких заходів:

- у першу чергу виконує операції з ЦП або іншими фінансовими інструментами за договорами та разовими замовленнями клієнтів у порядку їх надходження, якщо інше не передбачено Договором або Замовленням, а потім операції за власний рахунок з такими самими ЦП або іншими фінансовими інструментами;

- у разі наявності у Брокера зацікавленості, яка перешкоджає йому виконати договір та/або разове замовлення клієнта на найвигідніших для нього умовах, Брокер негайно повідомляє про це Клієнта з подальшим письмовим підтвердженням клієнта про отримання такого повідомлення засобами зв'язку, визначеними Договором;

- посадова особа Брокера, що є пов'язаною особою стосовно Клієнта (потенційного клієнта), не приймає самостійно рішення про встановлення ділових відносин або проведення операцій за участю такого клієнта; у разі прийняття Брокером рішення про обслуговування пов'язаної особи, умови надання послуг не відрізняються від звичайних;

- Брокер забезпечує захист інформації та вживає всіх необхідних заходів для запобігання несанкціонованому доступу та використанню інформації з обмеженим доступом.

При отриманні Брокером від Клієнта Замовлення на купівлю або продаж певних ЦП, якщо такі ЦП знаходяться у власності Брокера або він зацікавлений у їх придбанні, Брокер повідомляє про це Клієнта. У разі надання згоди Клієнтом купити ЦП безпосередньо у Брокера або продати їх йому, торговець укладає з Клієнтом дилерський договір, а Клієнт анулює разове замовлення.

¹ пов'язана особа - керівник фінансової установи, член наглядової ради фінансової установи, виконавчого органу, керівник підрозділу внутрішнього аудиту; керівник юридичної особи, яка має істотну участь у фінансовій установі; споріднена особа фінансової установи; афілійована особа фінансової установи; керівник, контролер спорідненої особи фінансової установи; керівник, контролер афілійованої особи фінансової установи; члени сім'ї фізичної особи, яка є керівником фінансової установи, членом наглядової ради фінансової установи, виконавчого органу, керівником підрозділу внутрішнього аудиту, керівником, контролером спорідненої особи, керівником, контролером афілійованої особи (членами сім'ї фізичної особи вважаються її чоловік (дружина), діти або батьки як фізичної особи, так і її чоловіка (дружини), а також чоловік (дружина) будь-кого з дітей або батьків фізичної особи); юридична особа, в якій члени сім'ї фізичної особи, яка є керівником фінансової установи, членом наглядової ради фінансової установи, виконавчого органу, керівником підрозділу внутрішнього аудиту, керівником, контролером спорідненої особи, керівником, контролером афілійованої особи, є керівниками або контролерами (Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»)